

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA NGHỆ THUẬT

**PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA DÂN GIÀN
TRÒ TRÁM - HUYỆN LÂM THAO - TỈNH
PHÚ THỌ**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA NGHỆ THUẬT**

Sinh viên thực hiện : Chủ Thị Lan
Lớp : QLVH 7C
Giáo viên hướng dẫn : Th.S.Cao Đức Hải

Hà Nội - 2010

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	3
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	3
2. Tình hình nghiên cứu đề tài	4
3. Mục đích nghiên cứu.....	5
4. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu	5
5. Phương pháp nghiên cứu	6
6. Đóng góp của đề tài.....	6
7. Cấu trúc của đề tài.....	6

CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT VỀ DI SẢN VĂN HÓA DÂN GIÀN**1.1. Một số quan niệm chung**

1.1.1. Khái niệm di sản văn hóa dân gian

1.1.2. Các loại hình di sản văn hóa

1.1.3. Quá trình phát triển di sản văn hóa

1.2. Quan điểm về quản lý hoạt động di sản văn hóa dân gian**1.3. Khái quát về di sản văn hóa dân gian vùng đất Tổ****CHƯƠNG 2: DI SẢN VĂN HÓA DÂN GIÀN TRONG LỄ HỘI TRÒ TRÁM****2.1. Lễ hội Trò Trám**

2.1.1. Khái quát về làng Tứ Xã- nơi diễn ra lễ hội Trò Trám

2.1.1.1. Lịch sử, địa lí làng Tứ Xã

2.1.1.2. Đặc điểm dân cư, đời sống kinh tế Tứ Xã

2.1.1.3. Văn hóa dân gian ở Tứ Xã

2.1.2. Khái quát về lễ hội Trò Trám

2.1.2.1. Đối tượng tôn thờ

2.1.2.2. Diễn trình lễ hội

2.1.2.3. Tầng văn hóa của lễ hội Trò Trám

2.2. Di sản văn hóa dân gian – một thành tố văn hóa đặc sắc trong lễ hội Trò Trám

2.2.1. Hình thức di sản văn hóa

2.2.2. Không gian di sản văn hóa

2.2.3. Người di sản văn hóa

2.2.4. Trang phục, nhạc cụ, đạo cụ trình diễn

2.2.4.1. Trang phục

2.2.4.2. Đạo cụ

2.2.5. Quá trình diễn xướng dân gian trong lễ hội Trò Trám

2.3. Đặc trưng của di sản xướng dân gian Trò Trám

2.4. Giá trị của di sản xướng dân gian Trò Trám

2.4.1. Nhân tố góp phần tạo nên sự phong phú của nền văn nghệ nước nhà

2.4.2. Một hình thức sinh hoạt dân gian cổ truyền lưu giữ các giá trị văn hóa dân tộc

CHƯƠNG 3: CÔNG TÁC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN XƯỚNG DÂN GIAN TRÒ TRÁM HIỆN NAY

3.1. Việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản xướng dân gian Trò Trám hiện nay

3.1.1. Vai trò của di sản xướng dân gian Trò Trám với việc xây dựng đời sống tinh thần của nhân dân Tứ Xã

Thực trạng công tác bảo tồn di sản xướng dân gian Trò Trám hiện nay

3.1.2.1. Thuận lợi

3.1.2.2. Khó khăn, hạn chế

3.2. Những đề xuất để bảo tồn và phát triển di sản xướng dân gian Trò Trám

3.2.1. Marketing cho hoạt động lễ hội Trò Trám

3.2.2. Gây quỹ cho hoạt động lễ hội Trò Trám

3.2.3. Việc tổ chức quản lý lễ hội

3.2.4. Đưa di sản xướng vào hoạt động văn hóa quần chúng của địa phương

3.2.5. Cung cố đầu tư cho hoạt động nghiên cứu sưu tầm

KẾT LUẬN

TÀI LIỆU THAM KHẢO

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Là vùng đất phát tích của dân tộc Việt Nam, văn hóa Phú Thọ đã góp phần không nhỏ vào công cuộc xây dựng nền văn hóa nước nhà. Nói đến Phú Thọ là nói đến một trung tâm văn hóa cổ với dày đặc các lễ hội. Đặc biệt trong các lễ hội dân gian Phú Thọ, di sản dân gian là một thành tố quan trọng làm nên những sắc thái riêng, độc đáo của lễ hội. Di sản dân gian gắn liền với lễ hội là một loại hình nghệ thuật cổ truyền đặc sắc trong kho tàng văn hóa của người Việt, là một môi trường bảo tồn và phát triển nghệ thuật dân gian. Do đó nghiên cứu di sản dân gian trong các lễ hội sẽ góp phần vào công cuộc xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc như Nghị quyết Trung Ương V đã đề ra.

Tìm hiểu di sản dân gian không chỉ có ý nghĩa trong việc giữ gìn và nâng cao một nét đẹp văn hóa mà còn góp phần tìm hiểu về lịch sử văn nghệ dân gian như sân khấu dân gian, âm nhạc dân gian, múa dân gian... và có những phát hiện mới về những bộ môn này.

Ngày nay trước xu thế hội nhập quốc tế, việc tìm hiểu và bảo tồn di sản dân gian là một điều hết sức cần thiết.. Đó vừa là nguy cơ làm cho các hình thức di sản ngày càng mai một nhưng nếu biết khôi phục và phát triển sẽ tạo điều kiện giới thiệu về quê hương đất nước với một nét văn hóa đặc sắc đến bạn bè thế giới.

Di sản dân gian Trò Trám là một đơn vị trong kho tàng di sản phong phú của dân tộc, là điển hình văn hóa dân gian độc đáo ở huyện Lâm Thao, tỉnh Phú Thọ, có ý nghĩa quan trọng trong đời sống tinh thần của người dân. Bởi thế có câu:

“ Dù ai quần lĩnh áo the

Cũng phải xem cò ke phường Trám.”

“Bà ẵm cháu, mẹ bồng con

Chẳng xem Trò Trám cũng hoài mất xuân.”

Sự trở lại lễ hội trong những năm gần đây đã làm sống lại nhiều giá trị của di sản song không phải lúc nào nó cũng được nhận thức đúng, đầy đủ, được quan tâm một cách đúng mức và tổ chức một cách hoàn chỉnh.

Là một sinh viên khoa Quản lý văn hóa nghệ thuật đồng thời là người con của mảnh đất Phú Thọ, em nhận thấy mình cần có trách nhiệm với những vấn đề vừa nêu. Vì vậy em quyết định chọn đề tài “Phát huy giá trị di sản dân gian Trò Trám – huyện Lâm Thao – tỉnh Phú Thọ” làm đề tài khóa luận của mình.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Trên địa bàn cả nước, di sản dân gian là một vấn đề đã được giới nghiên cứu quan tâm đến tuy nhiên chủ yếu là nghiên cứu chuyên sâu về múa dân gian và sân khấu dân gian, chưa có nhiều công trình nghiên cứu một cách hệ thống và trọn vẹn các khía cạnh về di sản dân gian của dân tộc Việt. Nổi bật là công trình “ Kho tàng di sản dân gian Việt Nam ” của tác giả Vũ Ngọc Khánh, Phạm Minh Thảo. Các công trình chủ yếu nghiên cứu di sản dân gian dưới góc độ nghệ thuật như : “Di sản dân gian và nghệ thuật sân khấu” của Viện nghệ thuật– Bộ Văn hoá thông tin, “Di sản dân gian và nghệ thuật” của tác giả Đặng Văn Lung, “Di sản dân gian và nghệ thuật sân khấu” của Vũ Ngọc Phan, “ Từ di sản đến nghệ thuật sân khấu” của Lê Trung Vũ, “ Thử tìm hiểu yếu tố sân khấu trong di sản nông nghiệp dân gian”– Nguyễn Khắc Xương, “Góp phần xác định khái niệm di sản dân gian và tìm hiểu yếu tố có tính chất kịch trong dân gian”– Hoàng Tiến Tựu.

Về lễ hội Trò Trám cũng có nhiều tác giả nghiên cứu. Có những nhà nghiên cứu đầu ngành như PGS.TS Phan Đăng Nhật, GS.Cao Huy Đình cùng rất nhiều tác giả như Trần Phù Tiêu, Nguyễn Hữu Nhân, Bùi Thiết, Lê Hồng Lý, Bùi Văn Lợi, ... với các bài viết trên các báo, tạp chí, trong các tuyển tập lễ hội... Đặc biệt hội thảo khoa học về làng Tứ Xã và lễ hội Trò Trám do Sở Văn hóa Thông tin thể thao Phú Thọ (nay là Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Phú Thọ), Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, UBND xã Tứ Xã tổ chức tháng 2 - 2001.

Nhạc sĩ Dương Đình Minh Sơn trong bài viết “ Lễ hội Nỗ Nường” đã chú ý đến khía cạnh âm nhạc trong di sản của lễ hội Trò Trám mà tác giả gọi đó là “ lời ca nỗ nường”.

Đặc biệt, cụ Dương Văn Thâm – một nhà nghiên cứu địa phương có rất nhiều tác phẩm công phu về lễ hội Trò Trám và các giá trị văn hoá truyền thống ở làng Tứ Xã (nơi diễn ra lễ hội Trò Trám) như “ Phong tục Tứ Xã”, “ Nghề mộc cổ truyền ở Tứ Xã”, “ Tục đánh cá thờ”, “ Dân ca dân vũ Trò Trám”...

Tuy nhiên việc nghiên cứu một các hệ thống và chi tiết di sản dân gian Trò Trám thì chưa có một công trình nào đề cập đến. Các công trình trên chủ yếu chỉ khảo tả về hoạt động di sản Trò Trám chứ không đưa ra các giải pháp nhằm quản lý và phát triển nó trong đời sống hiện nay.

3. Mục đích nghiên cứu

Tìm hiểu hoạt động di sản dân gian Trò Trám nhằm khẳng định những giá trị văn hoá nghệ thuật cần được bảo lưu và phát triển.

Đưa ra một số đề xuất nhằm bảo lưu và phát huy giá trị của di sản dân gian trong đời sống tinh thần của người dân trong vùng.

4. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu

Trong khuôn khổ một bài khóa luận của một sinh viên chuyên ngành quản lý văn hoá, người viết đi vào tìm hiểu hoạt động di sản dân gian cụ thể ở một địa điểm cụ thể - di sản Trò Trám ở làng Tứ Xã, huyện Lâm Thao, tỉnh Phú Thọ.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để hoàn thành đề tài này người viết đã sử dụng kết hợp những phương pháp sau:

- Phương pháp nghiên cứu tư liệu để kế thừa nghiên cứu đã có; phân tích, tổng hợp, so sánh các tài liệu.
- Phương pháp khảo sát, điền dã kết hợp phỏng vấn, điều tra, ghi chép tại địa phương vì đây là vấn đề đang diễn ra trong thực tế, phải được tìm hiểu, khảo sát chính xác.

6. Đóng góp của đề tài

- Làm tư liệu tham khảo nghiên cứu cho các nhà quản lý, những người quan tâm đến di sản dân gian trong lễ hội.
- Làm cho công tác quản lý tốt hơn, góp phần giữ gìn các giá trị văn hoá truyền thống.

7. Cấu trúc của đề tài

Ngoài phần mở đầu và kết luận, đề tài được cấu trúc gồm ba chương:

Chương 1: Khái quát về di sản dân gian

Chương 2 : Di sản dân gian trong lễ hội Trò Trám

Chương 3: Công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản dân gian Trò Trám hiện nay

Kết luận